

Nieuws voor de meerwaardezoeker

Terzake en Het Journaal vergeleken

Het duidingsprogramma op de VRT (Terzake) verschilt sterk van het VRT-nieuws (Het Journaal) op verschillende vlakken. Terzake is thematisch beperkter: er is een sterke focus op hard, institutioneel nieuws zoals politiek, economie en financiën. De thema's in Het Journaal zijn meer gevarieerd met meer aandacht voor criminaliteit en rampen. Het binnenland krijgt meer aandacht in Terzake dan in Het Journaal. In Terzake is negen op de tien personen een expert of journalist die duiding geeft bij de actualiteit. Slechts één op de tien personen is een 'gewone burger' die zijn mening of getuigenis mededeelt. Bovendien is het aandeel vrouwen veel beperkter dan in Het Journaal: één op zes personen (16%) is een vrouw, ten opzichte van 22% in Het Journaal.

Steunpunt Media

Het steunpunt Media is een aanspreekpunt en expertisecentrum voor alles wat met nieuws en media te maken heeft. In opdracht van de Vlaamse Overheid doet het steunpunt wetenschappelijk onderzoek naar nieuwsberichterij en mediawijsheden in Vlaanderen. Het steunpunt Media maakt deel uit van de steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek van de Vlaamse Overheid voor de periode 2012-2015. De vier Vlaamse universiteiten die onderzoek doen naar nieuws- en massamedia zijn partner van het steunpunt: de Universiteit Antwerpen, de KU Leuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent. Het steunpunt Media baseert zich voor het onderzoek op wetenschappelijke data. Eén van de data-archieven van het steunpunt is het Nieuwsarchief TV dat nieuwsinhoudsanalyse mogelijk maakt. Sinds 2003 archiveert en annotteert het alle nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM.

Technische fiche

Onderzoekperiode	Januari – december 2011	
	Terzake	Het Journaal
Aantal uitzendingen	205	365
Totale spreektijd actoren in uren	78,6	56,1

Nieuws voor de meerwaardezoeker

Terzake en Het Journaal vergeleken

Debby Vos, Julie De Smedt, Marc Hooghe & Stefaan Walgrave

Het Journaal op Eén (VRT) kreeg in het verleden wel eens de kritiek dat er teveel aandacht zou gaan naar sensatie, criminaliteit en slachtoffers, er worden te vaak mensen in de straat geïnterviewd, de quotes zijn te kort, enzovoort. Ongeacht of deze kritieken terecht zijn of niet, is het de functie van nieuwsuitzendingen om het brede publiek te informeren over wat er in de wereld gebeurt. Zoals in de Beheersovereenkomst van de VRT staat, is het belangrijk dat er aandacht is voor alle Vlamingen en ze allemaal bereikt worden. De nieuwsuitzendingen laten daarom een brede waaier aan onderwerpen en stemmen aan bod komen. Naast de normale nieuwsuitzendingen op VRT zijn er een hele resem informatieprogramma's op de VRT die dieper ingaan op bepaalde onderwerpen. Eén van deze duidingsprogramma's is Terzake dat sinds 1994 wordt uitgezonden op Canvas (VRT). De Terzake-kijker wordt vaak voorgesteld als de 'meerwaardezoeker' die over de actualiteit graag meer achtergrondinformatie wil dan wat in de kortere nieuwsitems van Het Journaal aan bod komt. Een aantal actuele onderwerpen, een beperkter aantal dan in Het Journaal, wordt in Terzake uitgespit in de vorm van reportages, live- of studio gesprekken. Het is het enige duidingsprogramma in Vlaanderen met dergelijk dagelijks *format*.

Deze Nieuwsmonitor gaat na in welke mate beide informatieprogramma's verschillen. Is Terzake een afspiegeling van Het Journaal, of presenteert het een andere realiteit? Raakt Terzake dezelfde onderwerpen aan als Het Journaal? Is er meer of minder aandacht voor het buitenland? Komt de man in de straat ook aan bod in Terzake? Worden vrouwen beter vertegenwoordigd op Terzake dan in Het Journaal? Deze Nieuwsmonitor vergelijkt systematisch de inhoud van het duidingsprogramma Terzake met de 19-uur-journaals van de publieke omroep VRT. Alle uitzendingen van beide programma's van het jaar 2011 werden geanalyseerd. In totaal werden 205 Terzakes en 365 nieuwsuitzendingen bekeken. Door het feit dat we voor beide programma's hetzelfde jaar analyseren, kunnen we een directe vergelijking maken tussen beide.

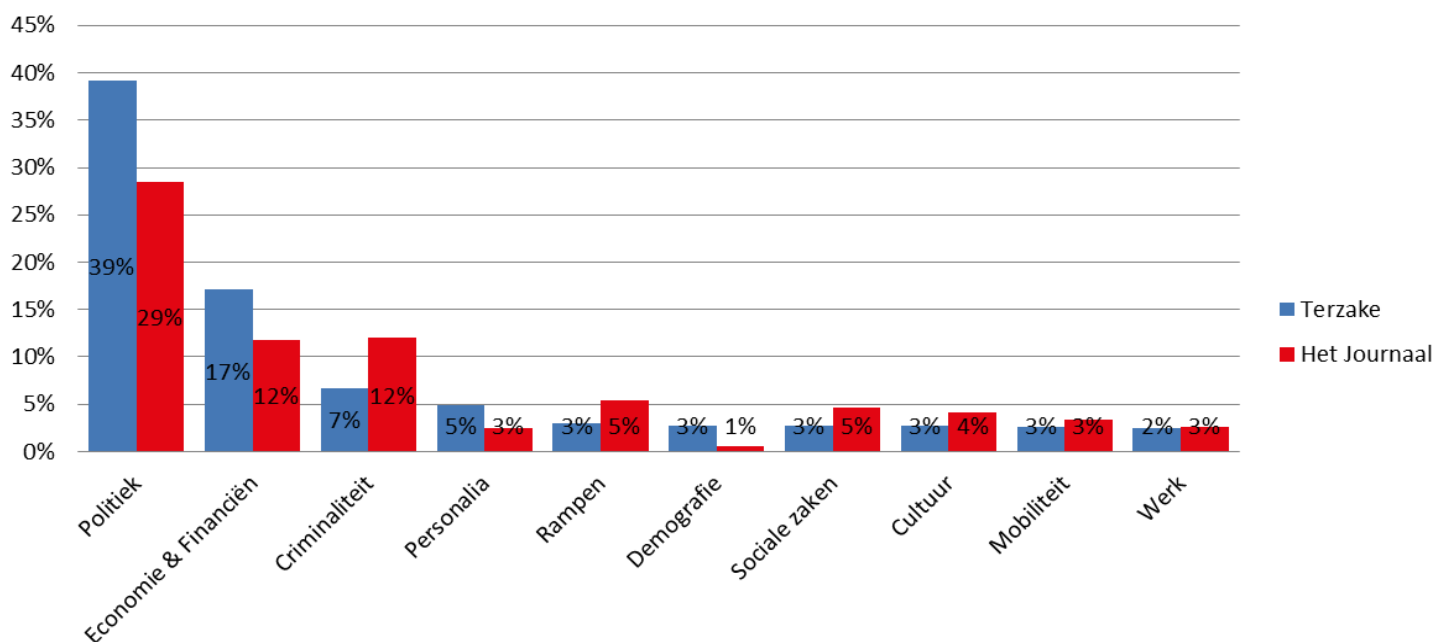
Thematiek & quotes

In vorige Nieuwsmonitors concludeerden we dat politiek en criminaliteit de belangrijkste thema's zijn in de 19-uur-journaals van Eén en VTM. Zijn politiek en criminaliteit ook op Terzake zo prominent aanwezig? Grafiek 1 toont de tien belangrijkste thema's die in het duidingsprogramma aan bod komen, in vergelijking met de nieuwsuitzendingen op Eén. In deze en de volgende grafieken gaat het steeds over tijdspercentages, dus de hoeveelheid tijd die aan een onderwerp wordt besteed in verhouding tot de totale lengte van de nieuwsuitzendingen. Op die manier weegt een langer item zwaarder door dan een kort bericht. Net als Het Journaal besteedt Terzake het meeste aandacht aan politiek: bijna de helft (39%) van de berichtgeving op Terzake gaat naar dit institutionele thema. Politiek wordt hier breed gedefinieerd: zowel nieuwsitems over 'zuivere' politiek zoals de organisatie van de regering en parlement, politieke partijen en verkiezingen, als nieuwsitems over de ruimere, internationale politiek zoals diplomatie, Europese politiek, en oorlog en vrede, worden als politiek nieuws beschouwd. Het Journaal bericht ook ruim over politiek (29%), ook in vergelijking met het VTM-nieuws bijvoorbeeld, maar Terzake zit daar dus nog fors boven.

Het tweede belangrijkste thema bij Terzake is niet criminaliteit zoals in Het Journaal, maar wel economie en financiën: het gaat om 17% van de totale berichtgeving. Terzake besteedt dus meer dan de helft (56%) van zijn berichtgeving aan 'harde thema's' zoals politiek en financieel-economisch nieuws. Pas daarna volgt het sensationele criminaliteitsthema (7%); dit is slechts de helft van het aandeel in Het Journaal (12%). Vijf procent van de aandacht gaat naar 'personalia'; dit zijn portretten van politici en andere bekende personen.

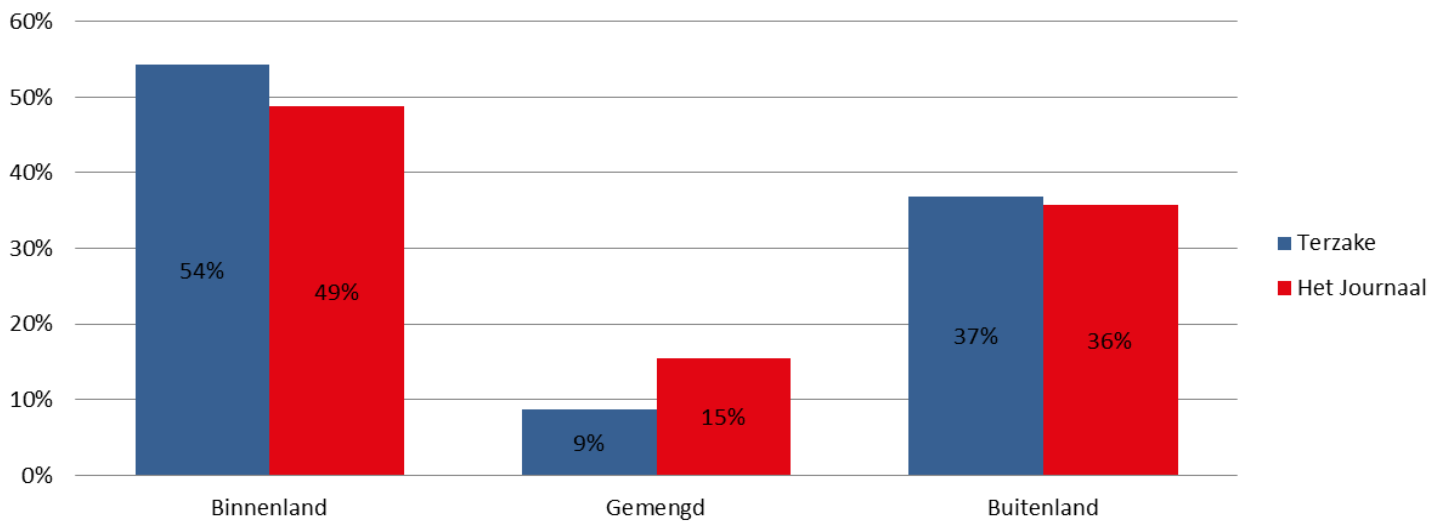
Over het algemeen valt op dat Terzake een geringer aantal thema's behandelt dan Het Journaal: Terzake focust op een beperkt aantal institutionele thema's zoals politiek en economie en financiën (56% van de totale berichtgeving). De thematiek behandeld in Het Journaal daarentegen is meer verspreid over de verschillende thema's. Het Journaal heeft ook meer aandacht voor sensationele onderwerpen zoals rampen en criminaliteit. We kunnen dat uitdrukken via de zogenaamde Herfindahl-index, die de spreiding van onderwerpen weergeeft. Die index varieert van 1 (slechts één thema in alle uitzendingen), tot 0 (alle thema's komen even veel aan bod). Bij Het Journaal hebben we een index van 0,12, en bij Terzake is dat 0,20. We kunnen dus stellen dat het nieuwsaanbod in Het Journaal duidelijk meer versnipperd is dan bij Terzake.

Grafiek 1: Tijdspercentage van de 10 belangrijkste thema's in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 415 uren)

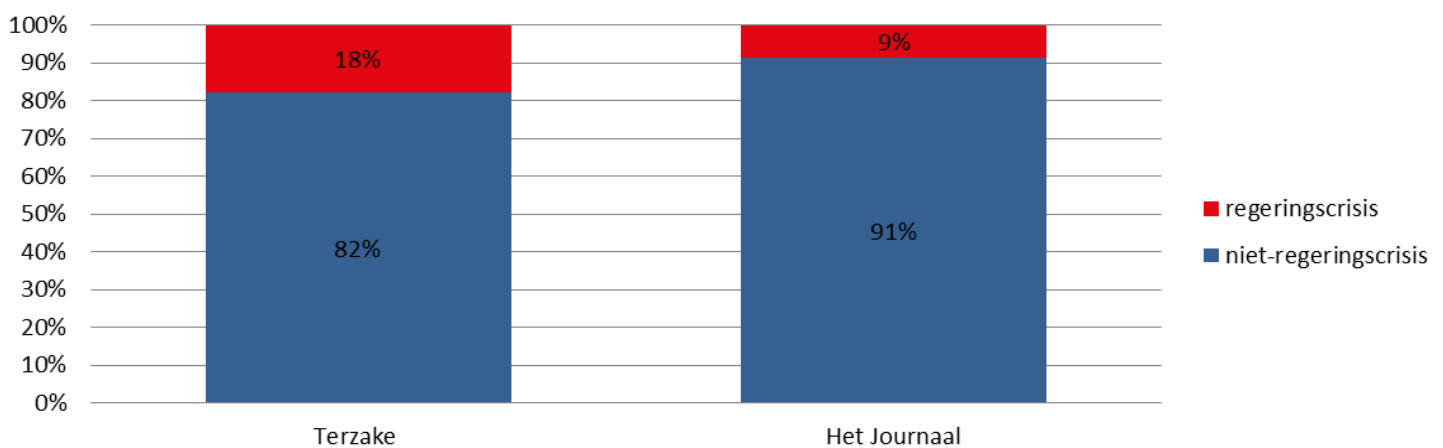
In Terzake worden actuele onderwerpen uitgespit voor een beperkter publiek waarvoor de inhoud blijkbaar iets ernstiger en meer institutioneel mag zijn. Krijgt buitenlands nieuws meer ruimte op Terzake dan in Het Journaal? We onderscheiden drie categorieën: binnenlands nieuws (uitsluitend in een Belgische context), gemengd nieuws (een Belgische en een buitenlandse context in één item) of buitenlands nieuws (uitsluitend een buitenlandse context). Voorbeelden van deze categorieën zijn: een gewelddadige overval in Mechelen (puur binnenlands), de opening van een buitenlandse vestiging door een Belgisch bedrijf (gemengd) of verkiezingen in een Afrikaans land (buitenlands). Grafiek 2 toont aan dat beide programma's het binnen- en buitenlands nieuws anders verdelen. De journalisten van Het Journaal brengen bijna dubbel zoveel gemengd nieuws dan een journalist van Terzake. Buitenlands nieuws met een link naar eigen land maakt het nieuws minder abstract, concreter en toegankelijker voor de kijker. Dat is blijkbaar niet nodig bij Terzake. Maar ook over het zuiver buitenlands nieuws bericht Terzake (37%), tegen de verwachtingen in, niet beduidend meer dan Het Journaal (36%). Dus globaal kan je stellen dat Terzake zeker niet een buitenlandmagazine is, wel integendeel, er is heel veel binnenlands nieuws. Andere informatieprogramma's van VRT nemen wel vaker het buitenland onder de loep, denk maar aan Vranckx en Panorama.

Grafiek 2: Tijdspercentage van binnenlands, gemengd en buitenlands nieuws in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 289 uren)

Meer dan de helft van de berichtgeving in Terzake handelt dus over een puur Belgische aangelegenheid. Intuïtief denken we dan dat de regeringscrisis, die in 2011 niet uit de actualiteit was weg te slaan, aan de basis ligt van de ruime berichtgeving over het binnenland. België heeft gedurende meer dan een jaar geen federale regering gehad en ettelijke pogingen om een regering te vormen zorgden voor de nodige dramatiek. Grafiek 3 toont de berichtgeving over de regeringscrisis binnen de totale berichtgeving voor beide nieuwsprogramma's. Het aandeel van 18% op alle zendtijd geeft aan dat Terzake in 2011 veel aandacht heeft besteed aan dit institutionele thema. Met andere woorden: ongeveer één vijfde van de zendtijd van Terzake werd gevuld met nieuws over de binnenlandse regeringscrisis. Het Journaal besteedde de helft minder aandacht aan de regeringsvorming (9%). Verder onderzoek moet uitmaken of de berichtgeving over de Belgische politiek in het jaar 2011 uitzonderlijk was, of dat het duidingsprogramma systematisch veel aandacht aan de binnenlandse politiek besteedt.

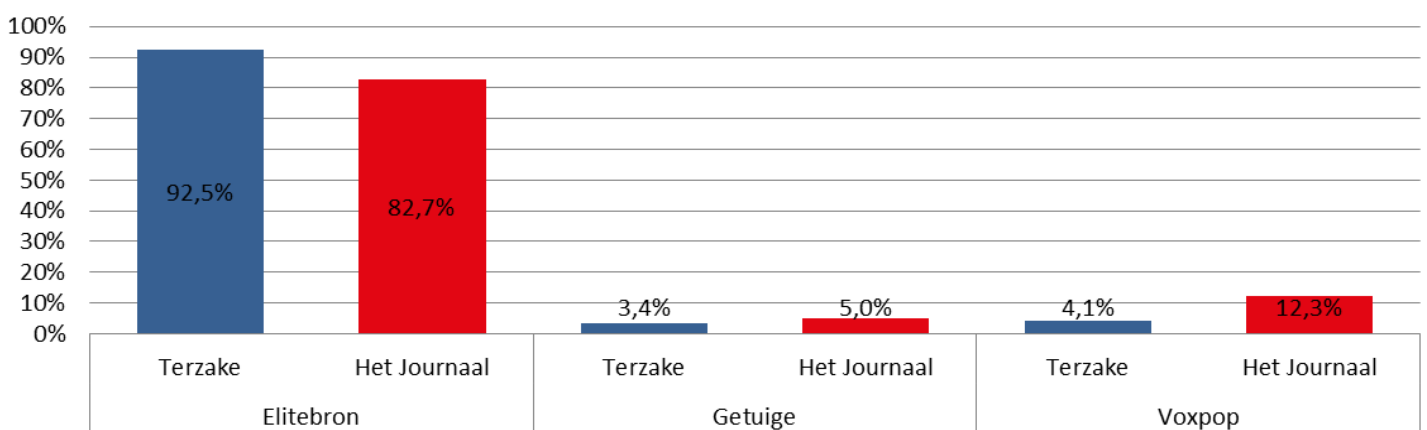
Grafiek 3: Tijdspercentage van aandacht voor de regeringscrisis in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 289 uren)

Terzake verschilt dus op thematisch vlak van Het Journaal. Verschillen ze ook van elkaar wat betreft de personen die ze aan het woord laten? Laat Terzake meer elitebronnen aan het woord? Krijgt de man in de straat ook een stem? In dit onderzoek worden drie rollen onderscheiden. Ten eerste kunnen personen expert zijn in een bepaald domein en omwille van hun kennis door een journalist gevraagd worden om toelichting te geven bij een bepaald onderwerp. Dit zijn de **elitebronnen**, zoals politici, werknemers, professoren maar bijvoorbeeld ook celebrities en royals. Ten tweede zijn er de **getuigen**. Dat zijn zorgvuldig geselecteerde actoren die geïnterviewd worden omdat ze exclusieve informatie bezitten over het onderwerp van het item of zelf het onderwerp ervan zijn. Dit type actor is in zekere zin onvervangbaar omdat ze over informatie beschikken die zij alleen hebben; het gaat om hun getuigenis. Slachtoffers, ooggetuigen of kennissen van bekende personen zijn hiervan enkele voorbeelden. Ten derde wordt de zuivere 'persoon in de straat' oftewel de **voxpop** onderscheiden. Het gaat hier om passanten die door de journalist 'willekeurig' geselecteerd worden omwille van hun mening over of ervaring met een gebeurtenis of fenomeen. Voxpops zijn vervangbaar omdat ze niet over exclusieve informatie beschikken; vele andere mensen beschikken over dezelfde informatie en zouden gelijkaardige quotes kunnen leveren. Voorbeelden van voxpops zijn klanten, deelnemers aan een betoging, toeschouwers of de winkelende medemensen.

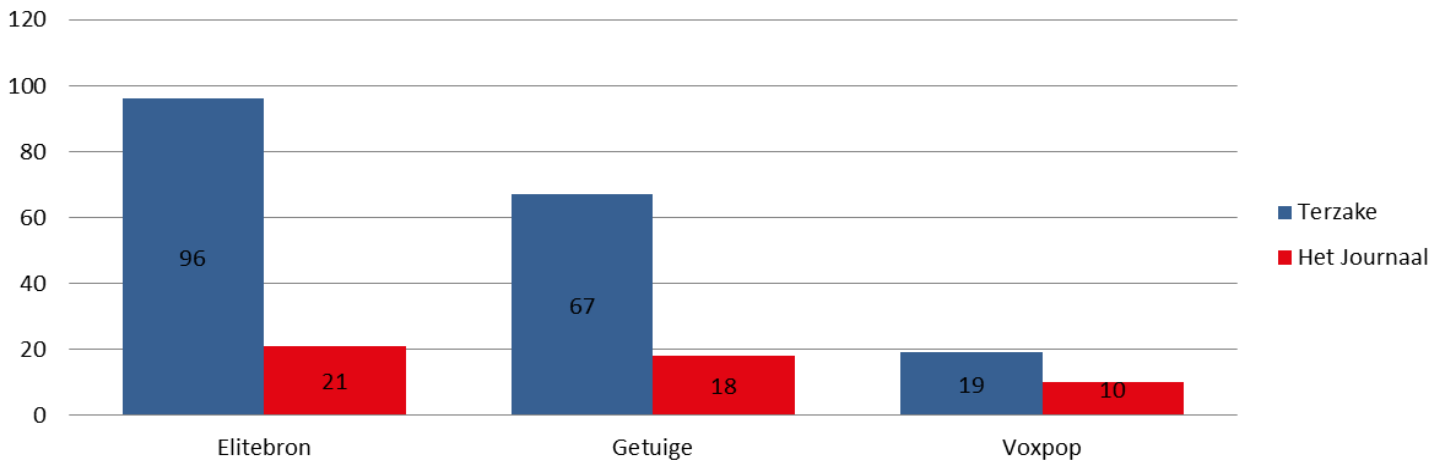
Grafiek 4 toont de spreektijd van de personen die aan het woord komen per rol, afzonderlijk voor Het Journaal en Terzake. Het Journaal laat, meer dan Terzake, verschillende types van personen aan het woord: vooral elitebronnen (83%), en voxpops (12%) en getuigen (5%) in mindere mate. Terzake laat nog meer elitebronnen aan het woord: meer dan negen personen op tien zijn elitebronnen. Waar in Het Journaal nog 17% spreektijd gaat naar de 'gewone burger' (getuige en de man in de straat), krijgt die maar 7% van de totale spreektijd in Terzake. De 'gewone man' krijgt in Terzake dus weinig spreektijd. Dit verschil valt te verklaren door het verschil in *format* tussen beide informatieprogramma's: Het Journaal wordt bekeken door een breed publiek waardoor de onderwerpen toegankelijker en populairder moeten zijn. Ook zijn de items in Het Journaal korter en dus beter geschikt voor korte quotes van gewone burgers. Een logisch gevolg is dat de man in de straat meer aan het woord wordt gelaten. Terzake daarentegen wordt bekeken door de 'meerwaardezoeker' die misschien eerder geïnteresseerd is in serieus en 'hard' nieuws waarbij vooral elitebronnen duiding geven in langere items.

Grafiek 4: Tijdspercentage van actoren aan het woord in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 127 uren)

Tot hier toe blijkt dat Terzake bijna uitsluitend elitebronnen aan het woord laat, en in veel mindere mate de 'gewone man'. Als een getuige of man in de straat toch aan het woord komt, mag die dan even lang als een elitebron aan het woord blijven? Grafiek 5 toont hoeveel seconden een persoon gemiddeld aan het woord blijft. In Het Journaal spreekt een elitebron dubbel zo lang als een man in de straat: gemiddeld 21 seconden voor een elitebron en 10 seconden voor een man in de straat. Bij Terzake zien we een ander beeld: een elitebron mag gemiddeld maar liefst 96 seconden spreken, een getuige 67 seconden en een man in de straat, die onbekend is voor het brede publiek, toch nog 19 seconden. Dit grote verschil in de lengte van quotes is uiteraard een gevolg van het type programma. Terzake brengt duiding, en focust op een beperkter aantal onderwerpen. Meestal worden die onderwerpen geïllustreerd aan de hand van studiegesprekken of live-gesprekken. Die langere gesprekken wegen sterk door in de resultaten. In elk geval geven de resultaten aan dat het verwijt dat quotes op het TV-nieuws te kort zijn om een genuanceerd verhaal te kunnen vertellen, niet geldt voor een duidingsprogramma zoals Terzake.

Grafiek 5: Gemiddelde spreektijd in seconden per actor in Terzake en Het Journaal in 2011

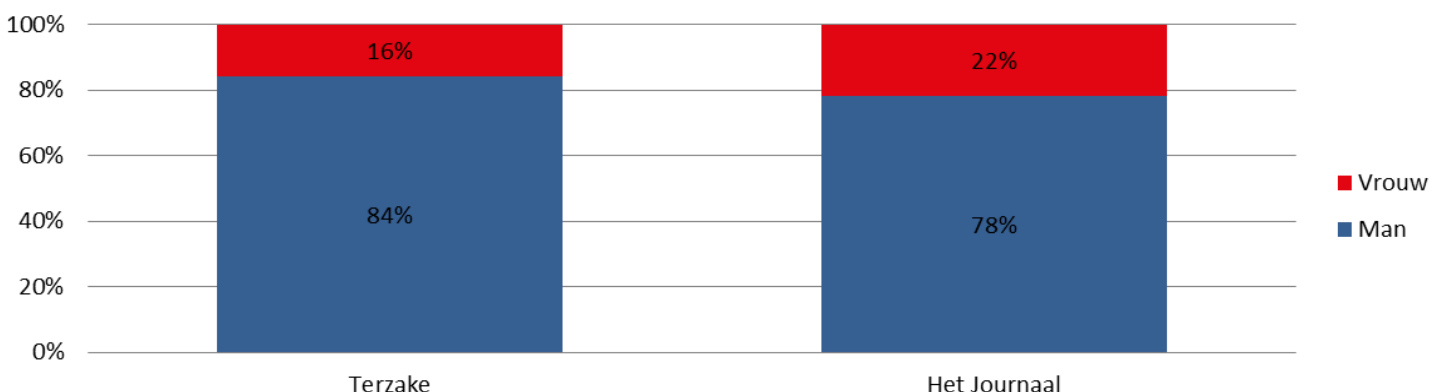

Een eerdere Nieuwsmonitor (Nieuwsmonitor 9) wees op het feit dat in de 19-uur-journaals van de laatste negen jaar vooral mannen aan bod kwamen: 78% van de spreektijd werd volgepraat door mannen tegenover 22% door vrouwen. Uit Grafiek 6 blijkt dat de resultaten in Het Journaal voor 2011 op exact dezelfde verhouding wijzen: respectievelijk 22% en 78% voor vrouwen en mannen. Krijgen vrouwen in het duidingsprogramma Terzake meer kansen? Ongeacht hun rol krijgen mannen 84% en vrouwen 16% van de totale spreektijd in Terzake. De man-vrouwverhouding is dus nog meer onevenwichtig dan in Het Journaal, waarbij slechts één op de zes actoren in Terzake een vrouw is.

Waarom komen er nog minder vrouwen aan bod in Terzake dan in Het Journaal? De selectie van thema's zou een oorzaak kunnen zijn: er is meer 'mannelijk' (politiek en financieel-economisch) nieuws op Terzake dan in Het Journaal. Uit de data blijkt echter dat de vrouwenachterstand niet per se heeft te maken met een verschillende selectie van thema's. Aan de basis van dit verschil ligt eerder de rol die personen als bronnen in het nieuws spelen. Er zijn op Terzake beduidend meer elitebronnen (zie Grafiek 4). Die eliterol wordt, nog meer dan in Het Journaal, vooral ingevuld door mannen: als we enkel naar de elitebronnen kijken, dan zien we 14% vrouwelijke elitebronnen bij Terzake en 18% bij Het Journaal.

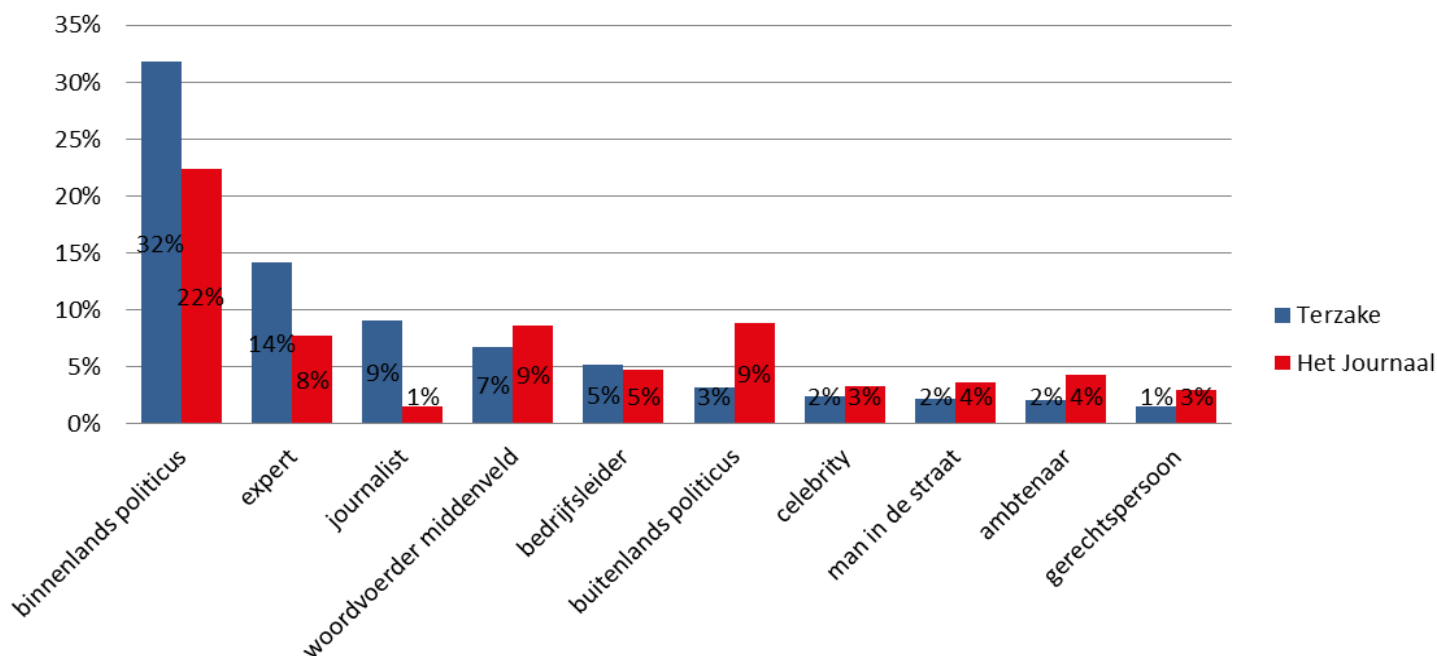
Onderstaande resultaten duiden op de man-vrouwverhouding voor zowel de studiegasten als de personen die in reportages aan het woord komen. Als we enkel kijken naar de gastsprekers die in de Terzake-studio worden uitgenodigd, zien we dezelfde man-vrouwverhouding als bij de elitebronnen terugkeren: 86% van de studiegasten is een man, 14% is een vrouw. Dit wil zeggen dat slechts één op zeven studiegasten in Terzake vrouwelijk is.

Grafiek 6: Tijdspercentage van actoren per geslacht aan het woord in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 127 uren)

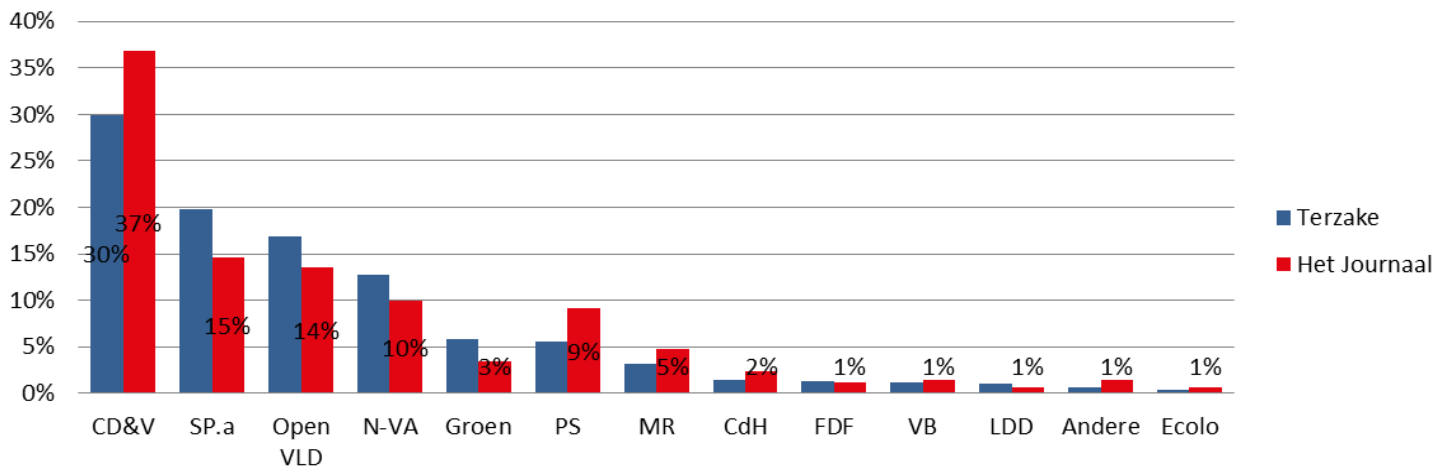
Grafiek 7 toont de meer precieze functies van de personen die het meest aan het woord komen in Terzake, vergeleken met hun spreektijd in Het Journaal. Journalisten van VRT zelf worden hier niet als actoren meegerekend, journalisten van andere media wel. Belgische politici krijgen veel spreekruimte in Terzake, nog meer dan in Het Journaal. Een derde (32%) van de totale spreektijd gaat naar een politicus, terwijl dit bij Het Journaal 'slechts' een vijfde (22%) is. Ook experts en (niet-VRT) journalisten, die duiding geven bij de actuele onderwerpen, kregen in 2011 vaak het woord in Terzake. Politici, experts en journalisten namen samen meer dan de helft (55%) van de totale spreektijd van alle actoren in beslag. In Het Journaal was een derde (32%) van de actoren een politicus, expert of journalist. Woordvoerders van het middenveld, buitenlandse politici, ambtenaren en gerechtspersonen kregen daarentegen minder spreektijd in Terzake dan in Het Journaal.

Grafiek 7: Tijdspercentage van actoren aan het woord in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 127 uren)

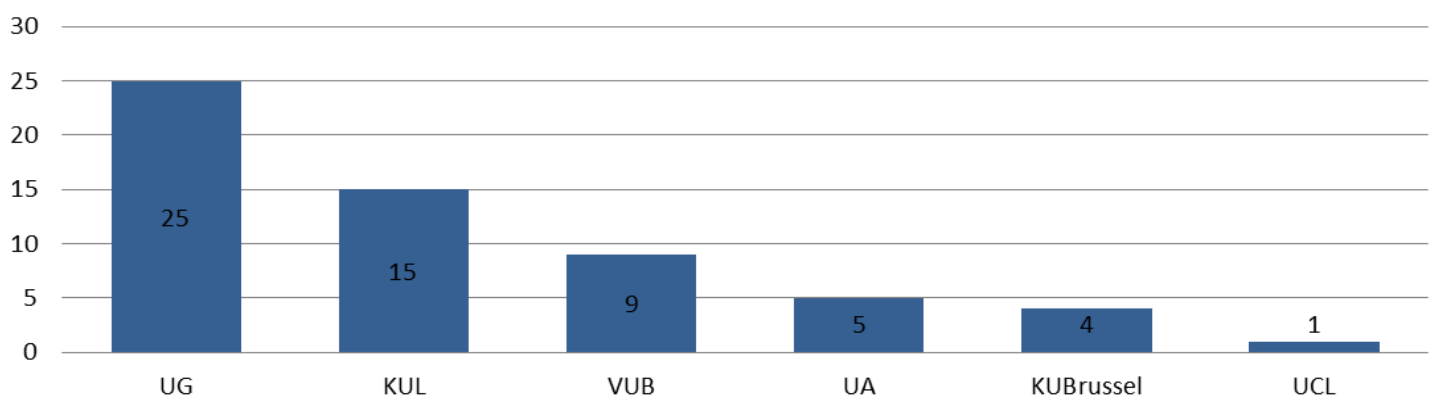
In de volgende grafieken gaan we dieper in op de drie grootste groepen van actoren in Terzake: politici, experts en journalisten. Grafiek 8 toont de spreektijd die een politicus in 2011 kreeg volgens de partij waar hij of zij toe behoorde. De resultaten tonen dat politici van SP.a, Open VLD, N-VA en Groen verhoudingsgewijs meer aan bod kwamen in Terzake dan in Het Journaal. CD&V, Vlaams Belang en de Franstalige partijen (Ecolo, PS, CdH, MR en FDF) kregen minder spreektijd in Terzake dan in Het Journaal. CD&V is dus de enige grote Vlaamse partij die minder aan het woord komt in Terzake (30%) dan in Het Journaal (36,9%). Toch blijft CD&V ook in Terzake de partij die van alle partijen het meeste aan bod komt. Van de Franstalige partijen kwam in 2011 de PS het meeste aan het woord, met iets meer spreektijd in Het Journaal (9,2%) dan in Terzake (5,6%). Over het algemeen komen Franstalige politici in Terzake dus nog minder aan bod dan in Het Journaal. Deze resultaten zijn waarschijnlijk een gevolg van de specifieke formats van Terzake en Het Journaal. Terzake gebruikt voornamelijk eigen interviews en nodigt gastsprekers uit in de studio maar Franstalige politici hebben niet altijd interesse om op de Vlaamse televisie te komen. Het is voor hen electoraal gezien minder belangrijk dan voor Vlaamse politici om gezien te worden door het Vlaamse televisiepubliek. Bovendien kunnen de lange gesprekken in het Nederlands Franstalige politici afschrikken.

Grafiek 8: Tijdspercentage van politici per partij in Terzake en Het Journaal in 2011 (N= 37 uren)

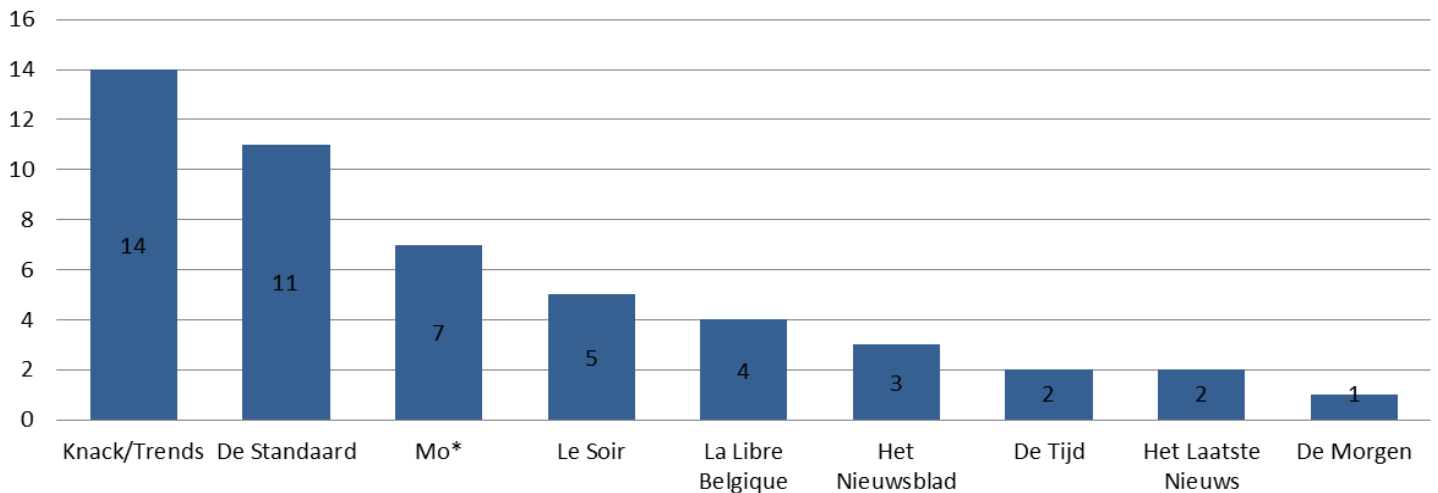
Grafiek 9 geeft een overzicht van het aantal keer dat een academische expert als studiegast in Terzake uitgenodigd werd, ingedeeld volgens de universiteit waaraan ze verbonden zijn. Uit deze grafiek blijkt dat de meeste experts verbonden waren aan de Universiteit Gent: in 2011 waren experts van de UG 25 keer te gast in de Terzake-studio. Ook experts van de KU Leuven verschenen regelmatig als studiegast in Terzake (15). Verder kwamen ook experts van de VUB (9), UA (5) en KUBrussel (4) naar de studio. Eén studiegast was verbonden aan een Franstalige universiteit, namelijk l'Université Catholique de Louvain.

Grafiek 9: Aantal studiegesprekken van experts per universiteit in Terzake in 2011 (N= 59)

Grafiek 10 toont de journalisten die als studiegast aan bod kwamen in Terzake, ingedeeld volgens het printmedium waarvoor zij werken. Algemeen gezien zijn journalisten van magazines goed vertegenwoordigd in het lijstje van studiegasten: journalisten van zowel Knack (14) als MO* (7) kwamen regelmatig naar de Terzake-studio. Voor Knack waren vooral Rik Van Cauwelaert (8) en Johan Van Overtveldt (6) vaak een studiegast. Samira Bendadi, een journaliste van MO*, zakte zes keer af naar de studio. Van de kranten werden journalisten van De Standaard (11) het vaakst uitgenodigd als studiegast. Marc Reynebeau (4) en Bart Brinckman (3) waren voor deze krant de koplopers. Ook twee Franstalige kranten doen het goed. De journalisten van Le Soir (5 keer Véronique Lamquin) en La Libre Belgique (4) verschenen enkele malen in de studio, wat meer is dan de journalisten van Het Nieuwsblad (3), de Tijd (2) of de Morgen (1).

Grafiek 10: Aantal studiogesprekken van journalisten per printmedium in Terzake in 2011 (N= 49)

Tabel 1 geeft een overzicht van de Top-20 van personen die in 2011 het vaakst gesproken hebben in Het Journaal en Terzake. De eerste kolom geeft het aantal keer een actor in Het Journaal aan het woord kwam (ongeacht de lengte) en de tweede kolom het aantal keer dat iemand een studiogast in Terzake was. De journalisten van VRT zelf, die ook vaak te gast zijn, zijn niet in de tabel opgenomen. De derde kolom geeft het verschil in ranking tussen de posities voor Het Journaal en Terzake weer: per persoon wordt weergegeven hoeveel plaatsen hij stijgt of daalt als studiogast in Terzake ten opzichte van het aantal keer ze spreken in Het Journaal.

Zoals verwacht, bestaat de Top-20 in beide programma's bijna uitsluitend uit politici. In Het Journaal zijn de 20 personen met de meeste quotes allemaal politici. Ook de studiogasten in Terzake zijn politici, met uitzondering van één expert, namelijk Paul De Grauwe. Verder nodigde Terzake minder vrouwelijke studiogasten uit in vergelijking met de actoren die in Het Journaal aan het woord kwamen. In de Top-20 van Het Journaal staan vijf vrouwen, terwijl maar twee vrouwen te bespeuren zijn in de Terzake Top-20.

De personen in de Top-20 van Het Journaal zien we niet allemaal terugkeren in de Top-20 van studiogasten. Barack Obama, Elio Di Rupo, Angela Merkel, Nicolas Sarkozy, Charles Michel, Laurette Onkelinx, David Cameron en Joëlle Milquet zijn niet aanwezig in de Top-20 van studiogasten in Terzake. Al deze personen hebben één gemeenschappelijk kenmerk: ze zijn niet Nederlandstalig. Ook hier is de verklaring het *format* van Terzake, dat voornamelijk bestaat uit eigen interviews en gesprekken in de studio. Buitenlandse politici als Barack Obama en Angela Merkel komen hiervoor uiteraard niet in aanmerking. Franstalige politici zijn wel toegankelijker, maar ze hebben vanuit electoraal oogpunt minder reden om tijd vrij te maken voor een langdurig gesprek op een Nederlandstalige televisiezender (en worden er misschien ook minder voor gevraagd). Ook de lange Nederlandstalige gesprekken vormen vaak een struikelblok voor Franstalige politici. Dit wordt duidelijk wanneer we bijvoorbeeld naar de plaats van Elio Di Rupo en Didier Reynders in de Top-20 kijken. Di Rupo weet een negende plaats te bemachtigen als sprekende actor in Het Journaal, terwijl hij helemaal uit de Top-20 van Terzake verdwijnt. Hij kwam dus wel vaak aan het woord in Het Journaal, maar verscheen amper in discussies op Terzake. Didier Reynders, die vlot Nederlands spreekt, staat daarentegen op de achtste plaats in de top van Het Journaal en stijgt zelfs drie plaatsen in de Terzake Top-20. Herman Van Rompuy doseert duidelijk zijn optredens in Terzake: in de Top-20 van Terzake moet hij 19 personen laten voorgaan, terwijl dit in Het Journaal maar 9 personen zijn. Omgekeerd is bijvoorbeeld Siegfried Bracke een graag geziene gast in Terzake. Hij komt zelfs op de 5e plaats, terwijl hij voor Het Journaal slechts de 29^e plaats bekleedt (14 keer aan het woord). Ook Servais Verherstraeten komt vaak als studiogast aan bod, in verhouding tot zijn nieuwswaarde in Het Journaal. In de Top-20 van Terzake bevindt hij zich op de 6^e plaats, maar in de Top-20 van het Journaal slechts op de 32^e plaats.

Tabel 1: Top-20 van personen aantal keer aan het woord in Het Journaal en aantal studio-gesprekken in Terzake in 2011

Het Journaal		Terzake		Verschil in positie
Actor	Aantal keer aan het woord	Actor	Aantal studio-gesprekken	
1. Yves Leterme	131	1. Alexander De Croo	14	+3
2. Kris Peeters	70	2. Yves Leterme	12	-1
3. Barack Obama	66	3. Wouter Beke	12	+2
4. Alexander De Croo	64	4. Bart De Wever	10	+2
5. Wouter Beke	63	4. Kris Peeters	10	-2
6. Bart De Wever	57	6. Siegfried Bracke	8	+24
7. Steven Vanackere	56	6. Didier Reynders	8	+3
8. Didier Reynders	54	6. Bruno Tobback	8	+12
9. Elio Di Rupo	53	6. Steven Vanackere	8	+2
10. Angela Merkel	49	10. Servais Verherstraeten	7	+26
11. Annemie Turtelboom	48	11. Caroline Gennez	6	+10
12. Nicolas Sarkozy	42	11. Wouter Van Besien	6	+10
13. Herman Van Rompuy	38	13. Stefaan De Clerck	4	+7
14. Charles Michel	37	13. Pieter De Crem	4	+10
14. Laurette Onkelinx	37	13. Paul Magnette	4	+15
16. Stefaan De Clerck	35	13. Pascal Smet	4	+14
17. David Cameron	32	13. Vincent Van Quickenborne	4	+13
17. Joëlle Milquet	32	18. Paul De Grauwe	3	+12
19. Caroline Gennez	31	18. Annemie Turtelboom	3	+2
19. Bruno Tobback	31	20. Herman van Rompuy	2	+3

Besluit

Het blijkt duidelijk uit de resultaten dat het duidingsprogramma Terzake op vele vlakken verschilt van Het Journaal. Terzake is thematisch beperkter: er is een sterke focus op hard, institutioneel nieuws zoals politiek, economie en financiën. Er zijn meer experts en journalisten die de actualiteit duiden en minder 'gewone burgers' die hun mening of getuigenis meedelen. Bovendien is het aandeel vrouwen dat aan bod komt nog beperkter dan in Het Journaal. Dat het duidingsprogramma verschilt van de nieuwsuitzendingen is een goede zaak voor de diversiteit van het programma-aanbod. Mochten beide programma's sterk op elkaar lijken, zou Terzake een overbodig programma zijn en niet voldoen aan de behoeftes van het publiek dat meer nieuws wil. Terzake is een duidingsprogramma voor een beperkter publiek van 'meerwaardezoekers' en bereikte in 2011 een gemiddeld kijkersaantal van iets meer dan 205.000. De nieuwsuitzendingen daarentegen, die in *prime time* getoond worden, zijn bedoeld voor een breed publiek. Het Journaal op Eén bereikte in 2011 een gemiddeld kijkersaantal van iets meer dan 901.000. Het is belangrijk dat iedereen zich betrokken voelt en een stukje meepikt van wat er vandaag de dag in de wereld gebeurt. Dit verklaart de meer diverse thematiek en de 'gewone burgers' in de nieuwsuitzendingen. Als we een globaal oordeel willen vellen over de nieuwsproductie op de Vlaamse televisiezenders is het dus belangrijk ons niet te beperken tot de nieuwsuitzendingen. Daarnaast zijn er immers ook de duidingsprogramma's die zich kenmerken door een heel traditionele invulling van het nieuws, met een sterke nadruk op 'hard' institutioneel nieuws. Voxpop, criminaliteit, en entertainment zijn dan wel fenomenen die geregeld opduiken in Het Journaal, de burcht van de duidingsprogramma's biedt duidelijk weerstand aan deze trend tot popularisering.

Samenvatting

- De thema's die Terzake aankaart, zijn minder divers dan die van Het Journaal. Terzake focust op een beperkt aantal institutionele thema's zoals politiek, economie en financiën (56% van de totale berichtgeving). Het Journaal heeft, meer dan Terzake, aandacht voor sensationele onderwerpen zoals rampen en criminaliteit.
- Meer dan de helft van de berichtgeving in Terzake (54%) gaat over een Belgische aangelegenheid. Buitenlands nieuws heeft een aandeel van 37%.
- Terzake heeft in 2011 dubbel zoveel (18%) over de federale regeringscrisis bericht dan Het Journaal (9%).
- Negen van de tien personen aan het woord in Terzake zijn elitebronnen. De 'gewone burger' komt nauwelijks aan het woord.
- Daar de man-vrouwverhouding in Het Journaal respectievelijk 78%-22% is, is die verhouding in Terzake nog minder evenwichtig: 84%-16%. Die wanverhouding is in Terzake vooral een gevolg van de vele mannelijke elitebronnen die aan het woord komen.
- Slechts één op zeven studiegasten in Terzake is een vrouw.
- Binnenlandse politici, journalisten en experts zijn de belangrijkste actoren in Terzake. Van de politici zijn het voornamelijk Vlaamstalige die het woord nemen, de Franstalige komen nauwelijks aan bod.

Contact

Wenst u meer informatie over het steunpunt Media of de Nieuwsmonitor, neem contact op met Julie De Smedt, projectcoördinator van het steunpunt Media.

E-mail	nieuwsmonitor@ua.ac.be	Website	www.steunpuntmedia.be
Telefoon	03 265 57 60	Twitter	@deNieuwsmonitor
GSM	0494 89 79 83		